

Den tyske kreds i København – reception og virkning /
Der deutsche Kreis in Kopenhagen – Rezeption und Wirkung

Forskningsseminar / Forschungsseminar

Aarhus Universitet

Forskerhuset på Kasernen (lokale 1586-114)

Onsdag d. 7.10.2020

På grund af den igangværende pandemi vil nogle oplæg blive streamet. Hvis du vil være fysisk tilhører til seminaret, eller hvis du vil overvære oplæggene online, er du velkommen. Tilmelding til Andreas Hjort Møller, andreashm@cc.au.dk. Antallet af fysiske tilhørere er begrænset, men alle kan få lov til at overvære seminaret online.

Program

9.30: Fælles velkomst v. Anna Sandberg og Andreas Hjort Møller.

9.45-10.15: Andreas Hjort Møller (Aarhus): Den tyske kreds som dansk romantiks begyndelse. Et forskningsprojekts foreløbige resultater

10.15-10.30: Kaffepause.

10.30-11.30: Karin Hoff (Göttingen, online) og Anna Sandberg (København): „Der deutsche Kreis“ und seine Folgen in der dänischen und deutschen Literaturgeschichtsschreibung.

11.30-12.00: Joachim Grage (Freiburg, online): Die zweite Generation des Kopenhagener Kreises? Zur literarischen Sozialisation Friedrich Leopold Stolbergs.

12.00-13.00: Pause.

13.00-13.30: Jens Bjerring-Hansen (København): Tyske komponenter i 1700-tallets dansk-norske tidsskriftssystem. Trends og cases.

13.30-14.00: Adam Paulsen (Odense): ”Gerstenberg ist unser größte Poet vielleicht...” Herders reception af Gerstenbergs geniæstetik.

14.00-14.30: Kaffepause.

14.30- 15.00: Karen Klitgaard Povlsen (Aarhus): Naturens Amfiteater: Friederike Brun mellem Norden og Syden.

15.00-16.00: Afsluttende diskussion (på tysk eller dansk).

Joachim Grage (Freiburg): Die zweite Generation des Kopenhagener Kreises? Zur literarischen Sozialisation Friedrich Leopold Stolbergs

Friedrich Leopold Graf zu Stolberg (1750-1819) wuchs in Kopenhagen auf, als dort der Kreis von Literaten und Gelehrten um Johann Hartwig Bernstorff wirksam war. Klopstock war ein Freund der Familie und später ein Mentor des jungen Grafen, auch mit anderen Mitgliedern des Kopenhagener Kreises war Stolberg gut bekannt. Schon als Jugendlicher schrieb er erste Gedichte, 1773 wurde er Bundesbruder im Göttinger Hain, und er hatte auch engen Kontakt zu Vertretern des Sturm und Drang. Der Vortrag fragt nach der Verbindung zwischen dem Kopenhagener Kreis und dem Frühwerk Stolbergs (bis ca. 1780). Lässt sich Stolbergs Schreiben als ein Resultat oder eine Weiterentwicklung der kulturellen Wirksamkeit des Kopenhagener Kreises verstehen – oder als eine Reaktion darauf?

Jens Bjerring Hansen (København): Tyske komponenter i 1700-tallets dansk-norske tidsskriftssystem. Trends og cases

En ny og afgørende – hurtigere og mere diskuterende – offentlighed, der voksede frem i 1700-tallet, var knyttet til tidsskrifterne. Også i 1700-talstidsskrifterne var den tyske indflydelse stærk. Mit oplæg vil dels give et overblik over tidsskriftssystemets udvikling med særlig vægt på genrer/typer og sprogvvalg, dels slå ned på to prominente tyske publikationer, som er interessante ved, at de både direkte og indirekte adresserer potentialer og problemer knyttet til dansk-tyske kulturelle relationer, hhv. som fremmed iagttager og opsynsmand: J.E. Schlegels *Der Fremde* (1745-46) og J.A. Cramers *Der nordische Aufseher* (1758-61).

Karin Hoff (Göttingen) und Anna Sandberg (København): „Der deutsche Kreis“ und seine Folgen in der dänischen und deutschen Literaturgeschichtsschreibung

Am Beispiel einschlägiger deutscher und dänischer Literaturgeschichten, Überblickswerke und Monographien zum Thema soll in zwei Einzelreferaten und einer gemeinsamen Conclusio die Frage verfolgt werden, ob und in welcher Weise der „deutsche“, „deutsch-dänische“ oder „Kopenhagener Kreis“ in die deutsche und dänische Literaturgeschichte eingegangen ist. Hat er sich als fester Bestandteil einer nationalen oder übernationalen Historiographie etabliert, und inwieweit wirken sich veränderte Perspektiven auf die (National-)Literaturgeschichtsschreibung auch auf die literaturhistorische Reflexion und Darstellung des Kreises und seiner Mitglieder aus?

Andreas Hjort Møller (Aarhus): Den tyske kreds som dansk romantiks begyndelse. Et forskningsprojekts foreløbige resultater

Jeg har siden december 2019 arbejdet på at nedfælde de første kapitler af en romantik-litteraturhistorie, der skal begynde med 'den tyske kreds' og altså ikke med Adam Oehlenschläger og historien om den danske 'universalromantiks' reception af Friedrich von Schelling. Forfatterkollektivet bag bogen er medlemmerne i forskningsgruppen "Middelalderisme i dansk romantisk litteratur". Vores grundlæggende tese er, at den danske romantik kan og bør beskrives anderledes, fordi tidligere litteraturhistorikere har ignoreret det, som både 'præromantik', 'universalromantik' og 'nationalromantik' har tilfælles: Receptionen og genoplivningen af middelalderen. Jeg giver eksempler på læsninger af værker af Johann Elias Schlegel, Paul Henri Mallet, Heinrich Wilhelm von Gerstenberg, Johannes Ewald og Birgitte Boye og skitserer mulige forbindelser mellem dem og den kanoniserede højromantik efter 1800.

Adam Paulsen (Odense): "Gerstenberg ist unser größte Poet vielleicht..." Herders reception af Gerstenbergs geniæstetik

J. G. Herders indflydelse på tysk litteratur i sidste tredjedel af 1700-tallet er som bekendt enorm. Som Sturm und Drang-bevægelsens igangsætter og indpisker, som formidler af en ny kunstopfattelse, der brød med den klassicistiske regelpoetik og gjorde det frit skabende natur- og originalgeni til højeste autoritet, som den unge Goethes vigtigste samtalepartner i æstetiske spørgsmål kom Herder til at præge sin tidsalder på afgørende vis. Mindre kendt er derimod, at Herders tænkning i disse år stod i dyb gæld til den dansk-tyske digter Heinrich Wilhelm von Gerstenberg, der med sine *Briefe über Merkwürdigkeiten der Litteratur* (1766/67) fik en uvurderlig indvirkning på Herders forståelse af bl.a. Shakespeare, folkedigtning og genitanke. Jeg vil i mit oplæg forsøge at indkredse omfanget af Herders reception af Gerstenberg i de vigtige programmatisk skrifter om Shakespeare (1771/73) og Ossian (1773).

Karen Klitgaard Povlsen (Aarhus): Naturens Amfiteater: Friederike Brun mellem Norden og Syden

Friederike Brun, geb. Münter (1765-1835) debuterede med et bind digte i 1781 og samme år udkom hendes første rejsebeskrivelse – også den på tysk. I mit oplæg vil jeg diskutere, hvordan man kan forstå et følsomt forfatterskab som Friederike Bruns i dag. Hun fremhæver selv, at hun skrev i forlængelse af Klopstock, J. Ewald og H. W. von Gerstenberg. Hendes

litterære værk har været oversat, mens der har været interesse for hendes salon og datteren Ida. I de sidste år er der kommet ny international interesse også for forfatterskabet. Jeg vil her især fokusere på, hvad det er for et natursyn og dermed kultur- og kunstsyn som præger hendes beskrivelser af alper og kunstsamlinger? Jeg vil ud fra et par eksempler diskutere hendes forhold til tidens naturvidenskab - og antyde, hvorfor hun mente, at Oehlschläger havde for meget sne i øjnene, da hun viste ham Albanerbjergene.